

histories

ONZE DOELEN

voor en door erfgoedvrijwilligers

Inleiding

Histories zet de vele duizenden erfgoedvrijwilligers in Vlaanderen en Brussel centraal in haar werking. We gebruiken deze inclusieve term voor iedereen die uit eigen beweging – uit passie – erfgoedwerk verricht in de vrije tijd. Die vrijwillige activiteit onderscheidt zich van het zogenaamde professionele erfgoedwerk dat door beroepskrachten wordt uitgevoerd. Erfgoedvrijwilligerswerk mag echter niet gezien worden als het tegenovergestelde van professioneel – versta: kwaliteitsvol of vakkundig - werk. Integendeel: op vele vlakken en domeinen zijn erfgoedvrijwilligers dé (ervarings-)deskundigen.

De kennis en kunde van erfgoedvrijwilligers is verankerd in hun hart, handen en hoofd. Ze delen die via de vele erfgoedpraktijken en -activiteiten die ze belangeloos verrichten. Dat doen ze in gemeenschap, binnen hun eigen kring of vereniging, maar ook voor de gemeenschap. Ze zorgen voor sociale cohesie en ze versterken de hele cultureel-erfgoedsector als helpende hand voor talloze actoren: van collectiebeherende instellingen en dienstverlenende erfgoedorganisaties over scholen en socio-culturele verenigingen tot lokale besturen en intergemeentelijke diensten.

Dit uiterst waardevolle, schragende werk verdient waardering en steun. Histories is er voor erfgoedvrijwilligers met een toegankelijke dienstverlening die hen helpt om hun praktijken te versterken en hun kennis te verspreiden, met inspiratie voor de huidige en nieuwe generaties vrijwilligers, en met kansen voor interactie en cocreatie met anderen. We realiseren dit door voort te bouwen op onze sterktes: onze praktijkkennis, onze pragmatische aanpak op maat en onze verbindende schakelfunctie binnen het fijnmazige ecosysteem van de cultureel-erfgoedsector in Vlaanderen.

Dankzij onze participatieve en inclusieve aanpak is Histories is er ook door erfgoedvrijwilligers. Door samen met hen te besturen en projecten en trajecten op te zetten, realiseren we voldoende draagvlak en een duurzaam resultaat.

Het bestuur en team van Histories vzw

A

Histories verbindt erfgoedvrijwilligers met elkaar en met andere actoren zodat er meer interactie en synergie ontstaat in het erfgoedveld

Histories is het **ankerpunt** voor heel diverse erfgoedgemeenschappen in Vlaanderen en Brussel. Als dienstverlenende organisatie zijn we er ten behoeve van een uitgebreid netwerk van een paar duizend verenigingen, communities en initiatieven rond o.a. heemkunde, genealogie, metaaldetectie en cultuur van alledag. Voor al die vrijwilligers - van carnavalisten en schutters tot stamboomonderzoekers en historische verenigingen - wil Histories een thuis zijn.

Ondanks de verschillende werkingen, structuren en voorgeschiedenissen delen onze gemeenschappen **dezelfde passie** voor alle vormen van erfgoed. Historische verenigingen beheren archeologische collecties, traditiedragers dragen zorg voor de roerende objecten die met hun praktijk verbonden zijn, genealogen schrijven de geschiedenis van hun familie, ...

Histories wil die holistische benadering van (immaterieel, roerend én onroerend) erfgoed niet in de weg staan; wel integendeel. We willen juist aanzetten tot **meer wisselwerking**, door erfgoedvrijwilligers te helpen om over het muurtje te kijken. We brengen de verschillende gemeenschappen samen zodat ze elkaar beter leren kennen, relaties ontwikkelen en samen gedeelde uitdagingen kunnen aangaan. Maar evengoed willen we banden smeden tussen de erfgoedsector en andere beleidsdomeinen zoals onderwijs (zie E\2) en onderzoek (zie D\3).

Histories bouwt dus verder aan een sterk netwerk binnen en buiten de erfgoedsector. Daarbij nemen we graag de gemeenschapsvormende rol van **verbinder** of toeleider op. Het schuine streepje in ons logo illustreert treffend die transversale makelaarsrol: van internationaal (C\2) tot lokaal en dwars door alle hokjesdenken heen.

A\1 Verenigen

Histories brengt erfgoedvrijwilligers in contact met elkaar en met andere erfgoedactoren via overleg en ontmoetingsmomenten

Vele tienduizenden mensen zetten zich op regelmatige basis belangeloos in voor ons cultureel erfgoed. Sommigen doen dit individueel, maar de meesten zijn al dan niet formeel aangesloten bij minstens één (feitelijke) vereniging. Hoewel de activiteiten én uitdagingen van erfgoedvrijwilligers vaak gelijkend zijn, werken hun organisaties soms wat geïsoleerd. Raakpunten zijn er genoeg, maar een gelegenheid vinden om voorbeelden en **ervaringen uit te wisselen** met collega's uit andere regio's of deelgemeenschappen blijkt niet zo eenvoudig. Zelfs lokaal zijn er soms muurtjes tussen verenigingen of een glazen plafond op bovenlokaal niveau.

De eerste stap naar kennisdeling en samenwerking is **kennismaking**. Daarom organiseert Histories, al dan niet met landelijke en lokale partners, laagdrempelige en informatieve ontmoetingsmomenten in de hoop dat relaties ontstaan of versterkt worden. We bieden inhoud maar ook organisatorische ondersteuning. Daarnaast gaan we ook graag in op uitnodigingen van verenigingen voor hun eigen activiteiten: zo leren we onze erfgoedvrijwilligers en hun werking(scontext) beter kennen, en zij ons.

Lopende acties:

- \ **Festival:** jaarlijks feest van en voor erfgoedvrijwilligers dat inzet op ontmoeting en inspiratie.
- \ **Metaaldetectiedagen:** jaarlijks ontmoetings- en uitwisselingsmoment voor metaaldetectoristen i.s.m. Onroerend Erfgoed.
- \ **Overleg:** i.f.v. informatie-uitwisseling, afstemming en samenwerking, i.s.m. de provinciale koepels voor heemkunde, de provinciale verenigingen voor volkskunde, (de regionale afdelingen van) Familiekunde Vlaanderen vzw, Metaaldetectie Vlaanderen, Reuzen in Vlaanderen, FEN Vlaanderen, Verdediging der Belgische Foorreizigers, FVHS, Corsonetwerk Vlaanderen, Verbond Volkscultuur der Lage Landen (VVLL), e.a.
- \ **Kotcafé:** open (online) overlegmomenten rond vragen of thema's waar erfgoedvrijwilligers mee zitten.
- \ **Beheer van thematische facebookgroepen:** bv. Histories, MEDEA, De leukste jeugdbewegings-traditie.
- \ **Regionale netwerkmomenten,** i.s.m. o.a. FARO, Herita, IOED's en erfgoedcellen.
- \ **Deelname aan activiteiten:** van onze gemeenschappen i.f.v. ontmoeting en informatie-uitwisseling.
- \ **Beheer van uitwisselingsplatform,** bv. Forum voor heemkunde en familiekunde.

Mogelijke acties:

- \ **Co-organisatie van events:** i.s.m. o.a. regionale afdelingen en provinciale koepels.
- \ **Studiebezoeken:** georganiseerde bezoeken aan collega erfgoedvrijwilligers i.f.v. kennismaking en inspiratie.

A\2 Samenwerken

Histories helpt erfgoedvrijwilligers om oplossingen te vinden voor gedeelde noden door samenwerking te ondersteunen

Als fusieorganisatie gelooft Histories in de **meerwaarde** van samenwerking en schaalvergroting. Door kennis, ervaringen én middelen samen te brengen kunnen de leden van een samenwerkingsverband beter omgaan met complexe, gemeenschappelijke uitdagingen. En die zijn legio in het veld van erfgoedverenigingen: de zorg voor en ontsluiting van collecties, het goed beheren van de organisatie, de zoektocht naar extra financiering,

Histories onderzoekt of we rond deze en andere noden partners kunnen vinden om gezamenlijke oplossingen uit te werken. Afhankelijk van het vraagstuk kan de aanpak verschillen. We kunnen bijvoorbeeld proberen om bestaande initiatieven op te schalen naar het bovenlokale of Vlaamse niveau, of samen investeren in nieuwe, gedeelde instrumenten. Dat doen we door eigen middelen samen te brengen en/of vanuit een **partnerschap** op zoek te gaan naar aanvullende financiering.

Door erfgoedvrijwilligers actief in deze trajecten te laten participeren verzekeren we ons van voldoende draagvlak en een antwoord op maat. Via **cocreatie** gaan we versnippering tegen en zorgen we voor meer synergie en cross-overs. Want samen kunnen we meer dan alleen.

Lopende acties:

- \ **Crowdfundingplatform:** gezamenlijk initiatief van Erfgoed in de Praktijk en Growfunding met de steun van Cera. Voornaamste doel is het uitbouwen van een sociaal en financieel draagvlak voor erfgoedprojecten via *civic crowdfunding*. De erfgoedprojecten worden via vormingen, workshops en advies op maat begeleid.
- \ **Groepsaankopen**, bv. archiefdozen en mappen van zuurvrijmateriaal.

Mogelijke acties:

- \ **Lerende netwerken:** uitwisseling van kennis en ervaringen in functie van nieuwe inzichten, oplossingen of werkwijzen, bv. rond bidprentjes.
- \ **Vergelijkend onderzoek:** van instrumenten die geschikt zijn voor erfgoedverenigingen, bv. een geschikt bibliotheeksysteem, CRM of CMS.
- \ **Begeleiding subsidieaanvragen** i.s.m. erfgoedverenigingen, erfgoedcellen en OP\TIL.

A \ 3 Integreren

Histories benadert roerend en immaterieel erfgoed op een integrale manier door een actieve trekker en constructieve partner te zijn binnen het domeinnetwerk ICE

Histories erfde een sterke werking rond immaterieel cultureel erfgoed (ICE) en een dito netwerk, vooral rond het zogenaamde domein 3 van feesten, rituelen en sociale gebruiken. We koesteren en versterken die **trekkersrol** en we blijven, al dan niet met andere partners zoals CAG en ETWIE, gemeenschappen begeleiden in het behalen van een erkenning als immaterieel cultureel erfgoed.

Daarnaast zijn we een **constructieve partner** binnen het domeinnetwerk ICE dat door Werkplaats Immaterieel Erfgoed wordt gecoördineerd. We participeren actief in projecten en trajecten met andere actoren binnen dit netwerk, zoals PARCUM, CEMPER en CRAFTS.

Die sterke aandacht voor ICE impliceert niet dat we dit type erfgoed geïsoleerd benaderen, integendeel. Binnen Histories zetten we net sterk in op een integrale, meer holistische manier van werken door actief **verbindingen** te leggen tussen roerend, onroerend en immaterieel erfgoed, zoals weerspiegeld in de erfgoedpraktijk van erfgoedvrijwilligers en verenigingen.

Lopende acties:

- \ **Erkenningen Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed:** Histories ondersteunt traditiedragers die actief zijn op domein 3 uit de Unesco-conventie 2003 bij het opstellen van individuele aanvragen voor de Inventaris Vlaanderen voor immaterieel cultureel erfgoed. Daarnaast ondersteunen we gemeenschappen bij de registratie van hun erfgoedpraktijk op het platform immaterieel erfgoed en de aanmelding van een borgingspraktijk op het register van goede voorbeelden, eveneens op het platform immaterieel erfgoed.
- \ **Unesco Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid:** Histories ondersteunt gemeenschappen die actief zijn op domein 3 uit de Unesco-conventie 2003 bij het opstellen van aanvragen voor de officiële erkenning op de Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid.
- \ **Vakmanschap:** project dat op een innovatieve manier vakmanschap documenteert i.s.m. Bokrijk/CRAFTS, WIE en de andere organisaties binnen het domeinnetwerk ICE.
- \ **Domein 3-overleg:** structureel overlegplatform gericht op het uitwisselen van informatie over sociale praktijken, rituelen en feesten, het zogenaamde 'derde domein' zoals omschreven in de Unesco-conventie 2003. Histories brengt als trekker zesmaandelijks vertegenwoordigers van o.a. Parcum, MAS, Bruggemuseum-Volkskunde, Huis van Alijn, Sportimonium, KADOC-KU Leuven, WIE, FARO en de erfgoedcellen samen.
- \ **Waarderingstraject schutterserfgoed:** traject dat voortbouwt op het pilootproject waarden van schutterserfgoed met als resultaat een laagdrempelige waarderingstool die het integraal waarden van roerend en immaterieel erfgoed toelaat. Het wordt structureel opgevolgd met het oog op een duurzame implementatie van de resultaten in het lopende erfgoedzorgtraject rond schutterserfgoed.
- \ **Op handen gedragen:** structurele complementaire samenwerking rond processiecultuur in Vlaanderen tussen Histories, Parcum en KADOC-KU Leuven.

A \ 4 Koppelen

Histories zorgt voor wisselwerking tussen (boven-)lokale actoren door expertise, bronnen en collecties uit de roerende en onroerende erfgoedsector met elkaar te koppelen

Opeenvolgende staatsvormingen hebben ervoor gezorgd dat cultureel erfgoed de bevoegdheid is van de Vlaamse gemeenschap, terwijl monumenten, landschappen en archeologie onder het Vlaamse gewest vallen. Op het lokale en provinciale bestuursniveau én in de erfgoedpraktijk bestaat dit beleidsmatige onderscheid veel minder. Het zijn immers allemaal manifestaties van eenzelfde verleden. Door de vele **raakvlakken** blijft afstemming tussen cultureel en onroerend erfgoed noodzakelijk, zeker op lokaal niveau.

Als partner van talloze (boven-)lokale verenigingen en gemeenschappen wil Histories mee zorgen voor boeiende **wisselwerkingen**: tussen lokaal historisch onderzoek en archeologie, tussen wetenschap en publiekswerking, tussen vrijwilligers en beroepskrachten. We doen dit o.a. via het beheer van het vondstenplatform MEDEA en deelname in syntheseprojecten (beide met financiering van het agentschap Onroerend Erfgoed). Die brengen bronnen en experts uit verschillende disciplines en archeologische sites bij elkaar zodat men samen een completer, rijker gestoffeerd verhaal kunnen schrijven.

Maar er zijn nog meer **samenwerkingsvoordelen** en raakvlakken dan het gemeenschappelijke verleden alleen. Bodemvondsten (die vaak bewaard worden door historische verenigingen) zijn roerend erfgoed en de metaaldetectoristen die ernaar zoeken worden geconfronteerd met dezelfde bestuurlijk-organisatorische uitdagingen als andere erfgoedvrijwilligers. Ook vanuit die raakvlakken wil Histories, samen met IOED's, archeologische werkgroepen en erfgoedcellen, een bemiddelende rol opnemen.

Lopende acties:

- \ **MEDEA**: online platform waar detectoristen, onderzoekers en erfgoedmedewerkers archeologische metaaldetectievondsten en kennis hieromtrent kunnen delen via een publiek toegankelijke databank.
- \ **Syntheseonderzoek**: het samenbrengen en verwerken van een of meerdere verzamelingen van bronnen en onderzoeksresultaten in een regionaal, historisch (chronologisch), ecologisch of sociaal (antropologisch) perspectief met als doel er inzichten uit te onttrekken die zich op een hoger niveau bevinden (verder weg van de basisobservaties) en breder relevant zijn dan bij uitwendend onderzoek het geval is. Voorbeelden:
 - **Hooge Siecken leper**: archeologisch onderzoek naar de middeleeuwse locatie van een leproserie. Histories neemt daarbij – samen met het agentschap Onroerend erfgoed, University of Cambridge, University of Tartu en KU Leuven – deel aan het stuk 'Internationaal genetisch onderzoek op de aangetroffen skeletten'.
 - **Merovinger-DNA**: Genetisch archeologisch onderzoek op skeletten van de Merovingische opgravingen te Koksijde, i.s.m. KU Leuven, University of Tartu, Abdijmuseum Ten Duinen en het agentschap Onroerend Erfgoed.

B

Histories ondersteunt erfgoedvrijwilligers op hun maat, zodat ze hun erfgoedpraktijken op een kwaliteitsvolle manier kunnen uitvoeren

Uit liefde voor erfgoedpraktijken zoals heemkunde, genealogie, cultuur van alledag en metaaldetectie, zetten verenigingen en vrijwilligers in Vlaanderen zich voortdurend in voor ons erfgoed. Die passie moeten ze voluit kunnen beleven door te focussen op hun **kernactiviteiten**, zoals het verzamelen, ontsluiten, onderzoeken, publiceren of het beleven van erfgoed.

Wie steun wil bij het uitoefenen van deze en andere erfgoedpraktijken, kan een beroep doen op de dienstverlening van Histories. Weinigen kennen beter deze gemeenschappen, hun activiteiten, de vaak lokale context waarin ze werken en de uitdagingen die zich daardoor stellen. Als **eerstelijnsorganisatie** geven we erfgoedvrijwilligers de pragmatische, hands-on ondersteuning die ze verdienen: op maat en met respect voor hun wensen en mogelijkheden.

We bieden **ondersteuning** en leeromgevingen aan rond de verschillende erfgoedfuncties en praktijken, maar evengoed rond bestuurlijk-organisatorische aspecten (zoals wetgeving, financiering, communicatie) die nodig zijn om de goede werking van een erfgoedvereniging te verzekeren.

B \ 1 Adviseren

Histories helpt erfgoedvrijwilligers snel op weg door hun inhoudelijke en organisatorische vragen correct te beantwoorden of juist door te verwijzen

Dankzij onze erflaters kan Histories bogen op de **jarenlange kennis en ervaring** rond de praktijk en methodieken van heemkunde, genealogie en cultuur van alledag, en op het uitgebreide netwerk dat hiermee verbonden is. Die expertise zetten we graag in om telefonische en schriftelijke vragen binnen een redelijke termijn adequaat te beantwoorden, al dan niet na een bezoek in situ om de context beter te begrijpen. Als we niet het juiste aanspreekpunt blijken te zijn, verwijzen we zo goed mogelijk door.

Lopende acties:

- \ **Helpdesk:** telefonische en schriftelijke vragen worden via een dispatchingsysteem verdeeld, opgevolgd en beantwoord door interne en externe experts (bv. van Cultuurloket, VSDC, SA&S of het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk).

- \ **Bezoeken in situ:** een medewerker van Histories komt ter plaatse om de situatie juist in te schatten en vanuit verschillende gezichtspunten te bekijken om vervolgens een antwoord te formuleren.
- \ **Analyse:** op basis van de vragen die we krijgen, detecteren we onderliggende noden in het veld. Die kennis gebruiken we om de werking van Histories nog beter af te stemmen.

B \ 2 Begeleiden

— Histories begeleidt erfgoedvrijwilligers bij het verbeteren van hun werking via participatieve trajecten

Wanneer een vraag niet snel kan worden opgelost of complex is (en voldoet aan de interne afwegingscriteria – F\4), kan Histories een begeleidingstraject opstarten. Dan gaan we samen met de organisatie of gemeenschap actief en **participatief aan de slag**, in een proces dat we modelleren naar hun concrete noden.

Een traject duurt langere tijd en bestaat mogelijk uit meerdere onderdelen die afzonderlijke resultaten kunnen opleveren. Na afloop volgen we de organisatie of gemeenschap op via een nazorgtraject, als daar behoefte en vraag naar is. Een specifieke, meer **experimentele vorm** van begeleiding vormen de proeftuinen (F\2).

De ervaring en kennis die we samen opdoen en de **nieuwe methodieken** die we ontwikkelen, stellen we vrij ter beschikking aan alle erfgoedvrijwilligers, bijvoorbeeld via nieuwe vormingen of publicaties (C\1).

Lopende acties:

- \ **Begeleidingstrajecten**, o.a. rond vrijwilligerswerking, opmaken van een collectieplan, de aanvraag van een erkenning als ICE, ...
- \ **Nazorgtrajecten**, o.a.
 - **Rond de rokken van de reus (zorgtraject rond reuzencultuur):** zorgtraject, i.s.m. Reuzen in Vlaanderen vzw, met focus op de actualisering van het erfgoedzorgplan.
 - **Corsonetwerk:** halfjaarlijkse vergadering met vertegenwoordigers van de bloemencorso's in Vlaanderen en Zundert (NL) om de borgingsacties op te volgen.
- \ **Modeldocumenten:** sjablonen op maat van onze gemeenschappen, bv. contracten, financiën en statuten.

B \ 3 Vormen

Histories vormt erfgoedvrijwilligers door het ontwikkelen, aanbieden en promoten van toegankelijke opleidingen

Op basis van bevragingen en de noden die we detecteren bij onze gemeenschappen ontwikkelt Histories - op eigen initiatief of op vraag - een specifiek vormingsaanbod. Een van onze sterktes is de **toegankelijkheid**: we brengen de inhoud op maat van vrijwilligers, de deelnameprijs is laag en we zijn actief op locaties verspreid over heel Vlaanderen. Flankerend is er ook een groeiend digitaal aanbod voor wie afstand en (reis-)tijd een drempel opwerpen.

Histories is niet de enige vormingsaanbieder. De koepels, afdelingen en verenigingen van erfgoedvrijwilligers organiseren ook workshops, studiedagen, cursussen en lezingen die we graag **promoten** via onze communicatiekanalen. We stemmen goed met hen af, maar ook met andere organisaties in de sector zoals FARO, de erfgoedcellen en landelijke dienstverlenende rollen. Waar mogelijk slaan we de handen in elkaar en werken we samen in trajecten, zoals met Erfgoed in de praktijk of Buurten met Erfgoed.

Lopende acties:

- \ **Eigen vormingsaanbod:** creëren en aanbieden van opleiding, al dan niet in samenwerking met partners zoals FARO, erfgoedcellen, de regionale afdelingen van Familiekunde Vlaanderen, de provinciale koepels voor heemkunde, VormingPlus e.a.
- \ **Structurele partnerschappen rond vorming:** o.a.
 - **Erfgoed in de praktijk:** het gezamenlijk vormingsaanbod van Histories, FARO, Herita, Parcum/Stichting Open Kerken en Davidsfonds. In het kader van een aantal evenementen (Open Monumentendag, Erfgoeddag, Open Kerkenweekend en Nacht van de Geschiedenis) organiseren deze partners al enkele jaren laagdrempelige avondcursussen die de deelnemers aan deze evenementen helpen bij de organisatie van hun activiteiten.
 - **Werkgroep Privaatrechterlijke archieven (VVBAD):** voor privaatrechtelijke archiefvormers worden cursussen georganiseerd en tools aangeboden om tot een betere archiefwerking te komen (bv. opzetten van mappenstructuur en archiveren van e-mail). Histories is een enthousiaste participant i.s.m. erfgoedorganisaties zoals CAVA, AMSAB-ISG, AMVB, AVG-Carhif, Archiefbank Vlaanderen, Vlaams Architectuurinstituut, CEMPER, meemoo en Letterenhuis.
- \ **Communicatie aanbod derden:** opsporen en promoten van interessant aanbod van verenigingen en partners, zoals heemkringen, landelijke dienstverlenende rollen, regionale afdelingen Familiekunde Vlaanderen, provinciale koepels voor heemkunde, VormingPlus, bijvoorbeeld via de UIT-databank (C\1).

Mogelijke acties:

- \ **Experiment:** exploreren van nieuwe en gemengde vormen van leerprocessen en kennisoverdracht die plaatsvinden via het internet, zoals webinars, MOOC, facebook live en online tutorials.

C

Histories inspireert erfgoedvrijwilligers tot innovatie, zodat hun praktijken en gemeenschappen weerbaar en wendbaar blijven

Erfgoed en erfgoedwerking zijn per definitie **dynamisch**. Om onze tradities en praktijken levend te houden en de betrokken gemeenschappen actief, is het nodig dat we die voortdurend verder laten ontwikkelen. In een continu veranderende maatschappij en in een superdiverse, digitaliserende samenleving is dit een grote uitdaging.

Door erfgoedvrijwilligers te inspireren tot vernieuwing worden gemeenschappen en praktijken krachtiger en meer **toekomstbestendig**. Dat geldt evenzeer voor de organisatievormen waarin ze samen komen en erfgoed beleven. Naast de formele vzw's die al decennia bestaan, duiken ook (ad hoc) comités en virtuele communities zoals facebookgroepen op met een werking rond erfgoed. Nieuwe maatschappijbeelden en technologieën beïnvloeden immers de manier waarop mensen hun werk en vrije tijd invullen.

Wat die toekomst brengt weten we niet. Daarom is het belangrijk om de vinger aan de pols te houden bij deze en andere ontwikkelingen en de **innoverende dynamiek** van onderuit te versterken. Histories doet dit door nieuwe en anders vormen van erfgoedvrijwilligerswerk te exploreren en prikkelende voorbeelden uit Vlaanderen en daarbuiten in de kijker te zetten. Zo houden we vrijwilligers aangesloten bij het beleid en de praktijk van professionele en (inter)nationale actoren.

C \ 1 Publiceren

Histories maakt de goede praktijken van en voor erfgoedvrijwilligers bekend via analoge en digitale publicaties

Erfgoedvrijwilligers in Vlaanderen zijn dagelijks in de weer met erfgoed. Ze doen ontdekkingen in archieven, bibliotheken en velden, ze laten rituelen en tradities leven, ze experimenteren met hun publiekswerking en ontwikkelen daarbij inzichten en ervaringen die het waard zijn om te delen. Omdat hun gemeenschappen en verenigingen vaak thematisch, regionaal of lokaal verankerd zijn, is het echter niet zo eenvoudig om elders **inspiratie** te vinden of de eigen kennis breder te verspreiden in Vlaanderen.

Omdat we veel van elkaar kunnen leren, verzamelt en documenteert Histories **goede praktijken**, zowel binnen onze gemeenschappen als daarbuiten. We publiceren die, naar gelang de aanleiding, in uiteenlopende papieren en digitale formats: van een nieuwsbericht tot een toolbox, van een brochure tot een boek. Daarnaast geven we op geregelde tijdstippen twee periodieken uit: Tijd-Schrift, een wetenschappelijke publicatie met onderzoek op het raakvlak van geschiedenis en erfgoedpraktijken, en het meer toegepaste Histories Magazine dat methodieken en goede voorbeelden deelt.

Lopende acties:

- \ **Tijd-Schrift:** wetenschappelijk, peer-reviewed tijdschrift dat drie keer per jaar verschijnt onder de vorm van een themanummer.
- \ **Histories Magazine:** digitaal tijdschrift dat praktische bijdragen bundelt over erfgoedzorg, -onderzoek, -ontsluiting en het beheer van een erfgoedvereniging.
- \ **Bijdragen:** in papieren publicaties en via digitale kanalen van derden, o.a. tijdschriften (zoals Vlaamse Stam, META, Volkskunde, faro, GEN.magazine, Eos Magazine, historische tijdschriften), podcasts (zoals Eos podcast), TV (zoals Universiteit van Vlaanderen, Eclips TV), blogs, ...

Mogelijke acties:

- \ **Digitaal archief:** retro-actief online brengen van publicaties van onze erflaters, o.a. Bladwijzer en Tijd-Schrift.
- \ **Toolboxen en tutorials:** bundeling en verspreiding in digitale en multimediale vorm van opgebouwde en verzamelde kennis.
- \ **Boeken, brochures, rapporten en handleidingen:** bundeling en verspreiding op papier van opgebouwde en verzamelde kennis.

C\ 2

Internationaliseren

Histories wisselt nieuwe contacten en perspectieven uit door participatie in (inter) nationale initiatieven

Voor lokale verenigingen of kleinere actoren is het niet eenvoudig om internationale netwerken uit te bouwen of samen te werken met buitenlandse partners. Daarom treedt Histories op als **draaischijf** of platform, zowel voor onze erfgoedvrijwilligers als voor buitenlandse spelers die hun weg zoeken naar partners in Vlaanderen. Als eerste aanspreekpunt verwijzen we graag door, maar gaan we zelf ook op zoek naar interessante contacten of voorbeelden voor onze gemeenschappen.

Door actief te zijn in nationale en internationale samenwerkingsprojecten en netwerken of deel te nemen aan events in het buitenland blijven we op de hoogte van **internationale ontwikkelingen** én zetten we het Vlaamse erfgoedvrijwilligerswerk sterker op de kaart. De inspiratie en de expertise die hierbij wordt ontwikkeld, delen we graag.

Lopende acties:

- \ **Unesco:** opvolgen van internationale ontwikkelingen rond immaterieel erfgoed als trekker van domein 3 uit de Unesco-conventie 2003.

- \ **Partner in internationale (onderzoeks-)projecten**, o.a.:
 - **Beethoven**: Genetisch genealogisch onderzoek rond Ludwig van Beethoven, i.s.m. University of Cambridge en Max Planck Institute of Leipzig.
 - **PLN**: Onderzoek naar de genetische hartspierziekte PLN i.s.m. KU Leuven, Universiteit van Amsterdam, Universiteit van Utrecht en Rijksuniversiteit Groningen.
 - **Onderzoek naar publieke DNA-testen, recht en ethiek** i.s.m. Universiteit Antwerpen, KU Leuven en Université du Québec.
 - **Onderzoek naar Rapid mutating Y-STRs** i.s.m. Erasmus Universiteit Rotterdam.
 - **Project Y / Geniaal Erfgoed** (koekoekskinderen) i.s.m. KU Leuven.
- \ **Organisatie van en deelname aan internationale netwerken, events en studiedagen**: o.a. Famillement i.s.m. Familiekunde Vlaanderen (tweejaarlijks genealogisch evenement in Nederland), RootsTech (jaarlijks internationaal genealogisch evenement in Salt Lake City /Londen), ECSA conference (jaarlijks internationaal congres over citizen science), wedstrijd The Searcher, ICOM, Erasmus+conferenties.

Mogelijke acties:

- \ **Internationale studiereizen** aan en overleg met internationale tegenhangers van Histories en Familiekunde Vlaanderen: bv. CBG | Centrum voor familiegeschiedenis, NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging), Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN), History Workshop Online en British Association for Local History.
- \ **Engelstalige nieuwsbrief**: informatie voor internationale contactenlijst en de Vlaamse vertegenwoordigers in het buitenland.
- \ **Engelstalige infopagina's op de organisatiewebsite**

C\ 3 Exploreren

Histories onderzoekt diverse vormen van erfgoedvrijwilligerswerk door experimentele veldverkenningen

De erflaters van Histories zijn of waren ooit een koepelorganisatie rond de praktijken van heemkunde, familiekunde of volkskunde. Die formele band is nu vervangen door een verbindende, open dialoog en de wens tot samenwerking (A\1). Zo houdt Histories voeling met de **traditionele erfgoedverenigingen** en kennen we uit eerste hand de moeilijke opdracht waar zij vandaag voor staan.

Decennia-oude vrijwilligersorganisaties moeten anno 2020 hun structuur en cultuur actualiseren en afstemmen

op de noden van de hedendaagse aankomende vrijwilliger. **Nieuwe krachten** willen immers niet louter uitvoeren. Ze willen ook meedenken en kijken kritisch naar de return voor hun inzet. Anderen gaan voor tijdelijke of virtuele engagementen. Daarbij transformeren bestaande geografische en mentale (erfgoed)constructies naar nieuwe vormen of indelingen. 'Ons heem' is bijvoorbeeld soms geen regio of dorp meer, maar een wijk of een straat die bovendien wordt bevolkt door mensen met verschillende achtergronden.

Naast de klassieke heemkring of genealogische vereniging ontdekken we tegenwoordig heel wat andere voorbeelden van vrijwillige erfgoedverenigingen. Buurtcomités, re-enactors, numismatische genootschappen, Je-bent-van-...facebookgroepen, initiatieven zoals Reveil... delen evengoed de passie voor erfgoed. Die uiteenlopende en vaak **inspirerende vormen van erfgoedvrijwilligerswerk** willen we graag beter leren kennen als deel van onze erfgoedgemeenschap. We gaan de komende jaren op onderzoek in het erfgoedveld en brengen deze actoren geleidelijk aan in kaart. Daarbij toetsen we of duurzaamheid en flexibiliteit met elkaar te verzoenen zijn via experimentele koppelingen tussen hen en onze erflaters. De resultaten leveren inspiratie voor de werking van Histories en de verenigingen, bijvoorbeeld op het vlak van wervingsstrategieën

Mogelijke acties:

- \ **Veldtekening:** in kaart brengen van 'nieuwe' en minder gekende erfgoedwerkingen (zoals wijk- en buurtcomités, internetfora, weblogs of online sociale netwerken), i.s.m. onderzoekers, erfgoedcellen en cultuurdiensten.
- \ **Fier-gazet online:** experimenteel traject naar een publicatieplatform voor wijk- en buurtcomités, familieverenigingen, dekenijen... i.s.m. erfgoedcellen en WIE.

D

Histories promoot erfgoedpraktijken als waardevol vrijwilligerswerk, zodat ook nieuwe en andere mensen zich engageren

"Cultureel erfgoed is het DNA van onze samenleving", aldus minister van cultuur Jan Jambon in zijn Visienota Cultuur. Als we die metafoer doortrekken zijn de vele erfgoedverenigingen en -vrijwilligers het **kloppend hart** dat erfgoed laat leven en zuurstof doorheen de hele cultureel-erfgoedsector pompt.

Zeker in regio's waar er weinig professionele erfgoedspelers aanwezig zijn vormen zij **belangrijke aanspreekpunten** voor wie vragen heeft omtrent gebruiken of over het verleden van zijn familie en omgeving. Niet alleen particulieren maar ook heel wat erfgoedcellen, regionale landschappen, rijksarchieven, IOED's, lokale musea en besturen doen op hen een beroep om onderzoek te verrichten, een museum of leeszaal mee open te houden, beleidsadviezen te verstrekken, lokale tradities in ere te houden of activiteiten zoals stoeten of de jaarlijkse Erfgoeddag te organiseren.

Hun werk is van **onschatbare waarde**: niet alleen voor ons erfgoed of de cultureel-erfgoedsector maar evengoed voor de brede samenleving. Toch dreigen heel wat verenigingen hun slagkracht te verliezen door o.a. vergrijzing en veranderende vrijetijdspatronen, of de aansluiting te missen met de superdiverse samenleving.

Nieuwe, jongere en meer diverse mensen de weg laten vinden naar vrijwilligerswerk, de verenigingen en hun besturen is een grote, **maatschappijbrede uitdaging** die we niet uit de weg gaan. Histories wil de gemeenschappen hierbij ondersteunen door jongeren in contact te brengen met erfgoed, door geïnteresseerden toe te leiden naar burgerwetenschapsprojecten en door de vele activiteiten die vrijwilligers organiseren in de kijker te zetten. Dat laatste doen we door enthousiasmerend te communiceren over hun waardevolle werk en door onze thematische overzichtsdatabanken te actualiseren (zie E\1).

D\1 Informereren

Histories maakt het werk van erfgoedvrijwilligers beter bekend door informatie over hun (publieks-)activiteiten te verzamelen en te verspreiden

Wat erfgoedvrijwilligers dag in en dag uit verwezenlijken, is niet zomaar te bestempelen als louter 'een hobby'. Zij zorgen voor ons erfgoed, ze ondersteunen erfgoedorganisaties, ze dragen hun steentje bij aan de geschiedschrijving én daarbovenop versterken ze de sociale cohesie door samen te komen en met elkaar te vieren. Wat ze doen, doen ze **in gemeenschap en vóór de gemeenschap**.

De impact en waarde voor de brede samenleving van dit soort vrijwilligerswerk (artikelen, voordrachten, feesten, optochten, inventarissen, ...) is niet bij iedereen gekend. Daarom biedt Histories hen graag een **platform** aan, bijvoorbeeld door hun activiteiten via onze databanken, website en nieuwsbrief te promoten. Inspirerende of vernieuwende praktijken krijgen een speciaal plekje in onze publicaties (C\1).

Daarnaast voert Histories ook **campagne** voor hen. Een belangrijke doelgroep daarbij zijn de lokale besturen en cultuurraden die vaak nog te weinig weten wat actieve erfgoedverenigingen kunnen betekenen voor hen.

Lopende acties:

- \ **(Pers-)artikelen en interviews**
- \ **Specifieke rubrieken:** in de nieuwsbrief en op de organisatiewebsite over hun aanbod.
- \ **Kalender/agenda** (met inbegrip van Feestendatabank).

Mogelijke acties:

- \ **Ambassadeurschap:** jaarlijkse verkiezing i.s.m. koepels, afdelingen en bonden.
- \ **Inspiratie-actie naar lokale besturen:** over de werking en meerwaarde van erfgoedverenigingen en erfgoedraden.
- \ **Campagne:** rond de diversiteit en waarde van vrijwilligerswerk.

D \ 2

Sensibiliseren

Histories maakt jongeren warm voor erfgoed en erfgoedpraktijken via binnen- en buitenschoolse erfgoededucatie

Erfgoed gaat over het doorgeven van ons verleden aan nieuwe generaties. De toekomst van ons erfgoed en de praktijken die eraan verbonden zijn ligt dus in de handen van jongeren. Daarom is het noodzakelijk dat we hen al vroeg te laten kennismaken met sporen uit het verleden: zodat hun historisch bewustzijn groeit en ze leren **waarderen wat waardevol is**.

Histories stimuleert dergelijke **erfgoededucatie** op diverse manieren, zowel binnen als buiten de school. Leerkrachten reiken we, netjes gebundeld op KlasCement, leermiddelen aan en klassen nemen we mee in verkennende trajecten. Maar ook in de vrije tijd willen we jonge mensen via jeugthuizen of de jeugdbeweging bereiken en de passie voor erfgoed proberen aanwakkeren. Hiervoor gaan we slimme partnerschappen aan.

Een andere manier om afstuderende **jongeren** te vormen is om hen interessante onderwerpen aan te reiken en hen te laten proeven van een professionele loopbaan in de erfgoedsector via inspirerende stageplaatsen.

Lopende acties:

- \ **Buurten met erfgoed:** wil de banden tussen de scholen en het lokale erfgoed opnieuw aanhalen en structureel verankeren. Leraren (en (groot)ouders) werken hiervoor samen met lokale en regionale erfgoed-, cultuur- en natuurmedewerkers. I.s.m. Educatie voor duurzame Ontwikkeling van het Departement Omgeving, Herita, CANON Cultuurcel, Cera, Erfgoedcel Brussel, Bamm!, FARO, Provincie Oost-Vlaanderen.
- \ **Deelsite Erfgoed op KlasCement,** i.s.m. FARO, Herita en departement Onderwijs: op een speciale deelsite van KlasCement komt een bundeling van erfgoedgerelateerde leermiddelen die leerkrachten kunnen gebruiken in de les.
- \ **Werkgroep Jeugdbewegingen en Erfgoed:** speelt in op de (gemeenschappelijke) noden van de (lokale) jeugdbewegingen inzake laagdrempelige erfgoedzorg en –ontsluiting door mee na te denken over en mee te werken aan de sensibilisering i.v.m. dit erfgoed.
- \ **Stages:** Histories biedt studenten groeikansen via leerrijke stageplekken.
- \ **Beroepsinlevingsovereenkomst:** Histories biedt een springplank naar een job in de cultureel-erfgoedsector via betaalde stages van 6 maanden.

D \ 3

Activeren

Histories activeert (potentiële) erfgoedvrijwilligers door partner en trekker te zijn van burgerwetenschapsprojecten

Burgerwetenschap, ook wel aangeduid met de Engelse term 'citizen science', is volgens Wikipedia wetenschappelijk onderzoek dat in zijn geheel of gedeeltelijk wordt uitgevoerd door vrijwilligers, vaak in samenwerking met of onder begeleiding van wetenschappers met een professionele aanstelling. De taken die (al dan niet wetenschappelijk opgeleide) vrijwilligers uitoefenen, kunnen variëren van het verzamelen van data ('crowdsourcing') en transcripties tot het volledig opzetten en uitvoeren van onderzoek.

Histories zet sterk in op dergelijke activerende projecten. Ten eerste is het is een manier om geroutineerde maar ook nieuwe vrijwilligers met elkaar en met andere onderzoekers in contact te brengen. Ten tweede **valoriseert en verrijkt** dit gemeenschappelijk onderzoek de grote kennis en kunde die zij bezitten. Die waardering van en participatie door vrijwilligers is cruciaal voor Histories en een voorwaarde om mee te werken aan onderzoeksinitiatieven van derden.

Citizen science is niet de enige manier waarop we **de brug slaan** naar de academische wereld. Histories inspireert ook master- en doctoraatsstudenten uit diverse opleidingen rond uiteenlopende onderwerpen.

Lopende acties:

- \ **MamaMito**: project dat de basisbeginselen van genealogie aanleert en vraagt om de gegevens in te geven in een webapplicatie. Op die manier zullen verre verwantschappen in maternale lijn tussen deelnemers gevonden worden. 200 bereidwillige koppels van verre maternale verwanten worden uiteindelijk uitgenodigd voor een mitochondriale DNA-analyse, i.s.m. KU Leuven, VUB, meemoo, Familiekunde Vlaanderen en University Pompeu Fabra.
- \ **Getuigenissen**: project dat 18de- en 19de-eeuwse getuigenissenverhoren uit Brugge in machine-leesbare vorm omzet voor onderzoek naar taal, tradities, geschiedenis, enzovoort.
- \ **Dwaallichten**: project waarbij vrijwilligers de dossiers van de bewoners uit heel België in de landloperskolonies van Merksplas en Wortel ontsluiten via een databank.
- \ **Oost-Vlaamse Jeneverstokerijen**: project dat vrijwilligers in contact brengt met bronnenmateriaal rond de jeneverproductie in hun omgeving, met stimulansen om schaalvoordelen te verwezenlijken.

Mogelijke acties:

- \ **Stemmen uit het verleden**: project van Variaties vzw dat beoogt om trefwoorden toe te kennen aan een verzameling dialectbanden van de Universiteit Gent uit de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw, zodat meer onderzoeksmogelijkheden mogelijk worden.
- \ **Topographies of Pardon Tales**: onderzoeks- en crowdsourcingproject rond remissiebriefven i.s.m. KU Leuven, UC Louvain en het Rijksarchief.
- \ **Thesis- en doctoraatsonderzoek**: formuleren van onderwerpen en begeleiden van studenten.

E

Histories ontwikkelt samen met erfgoedvrijwilligers een digitale strategische visie, zodat hun kennis en kunde meer verspreid wordt

Erfgoedvrijwilligers kennen de **meerwaarde van digitaal werken**. Ze consulteren wereldwijd bronnen op het internet, ze registreren online stambomen, bodemvondsten en collecties en zetten social media in om te communiceren met elkaar en hun publiek. Alleen laat men - vaak bij gebrek aan kennis of middelen - nog kansen liggen om dit op een meer strategische of duurzame manier te doen.

Wanneer er bijvoorbeeld geen koppelingen zijn tussen de verschillende lokale databanken of met (inter)nationale initiatieven worden uiterst waardevolle onderzoeksdata versnipperd en vaak enkel plaatselijk aangeboden. Dat is jammer, temeer omdat **slim gebruik van digitale tools** en online platformen hoe langer hoe meer een noodzaak is om publiek te bereiken of als vereniging actief te kunnen blijven.

Histories wil erfgoedvrijwilligers helpen om hun kennis en kunde zoveel mogelijk via digitale weg naar buiten te brengen en te **valoriseren**. Daarbij zetten we enerzijds in op open data(banken) en anderzijds op samenwerking. Eerder dan top-down ingewikkelde standaarden, methodieken en instrumenten op te leggen, kiezen we in overleg met de gebruikers voor haalbare oplossingen die durven te verschillen al naargelang de organisatie(context). Want elke vereniging ziet zich geconfronteerd met verschillende snelheden, behoeften en ambities.

Die **strategische samenwerking** trekken we ook door naar de thematische overzichtsdatabanken die we overerfden van onze erflaters en een nieuwe plaats moeten geven binnen onze organisatie.

E \ 1 Verbeteren

Histories verbetert de zichtbaarheid van erfgoedpraktijken door het actualiseren van de geërfde databanken en websites

Via LECA, Heemkunde Vlaanderen en Familiekunde Vlaanderen erfde Histories heel wat waardevolle databanken en websites die verschillende erfgoedpraktijken in kaart brengen of ondersteunen. Met de overdracht aan Histories wacht ons nu de uitdaging om deze instrumenten in te bedden in een nieuwe organisatie vanuit een nieuwe, **strategische visie** op onze digitale informatievoorziening.

We zorgen niet alleen voor een technische upgrade of migratie van data. Ook een inhoudelijke update, uitbreiding en verbreding staat gepland. Net als in het verleden het geval was, proberen we dit op **interactieve en participatieve** wijze te doen. Door deze instrumenten via gerichte communicatie terug in de markt te zetten, promoten we zowel de databank als de achterliggende praktijken en gemeenschappen.

Lopende acties:

- \ **Reuzendatabank:** in het kader van het zorgtraject 'Rond de rokken van de reus' werd een databank ontwikkeld met informatie over de reuzen en reuzendragers in Vlaanderen, i.s.m. Reuzen in Vlaanderen vzw.
- \ **Feestendatabank:** databank die de rijke feestcultuur in Vlaanderen (van buurtfeesten, over processies en stoeten tot grootse carnavalsvieringen) in kaart brengt.
- \ **Rituelendatabank:** databank van rituelen en tradities.
- \ **Familiegeschiedenis.be:** online handleiding om stap voor stap je familieverleden in historische documenten en hedendaagse databanken te ontdekken.
- \ **Sprekerslijst:** online overzicht lezingen of voordrachten over erfgoedpraktijken die in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest georganiseerd kunnen worden. We gaan de huidige partners (Familiekunde Vlaanderen, CAG, Kant in Vlaanderen, CEMPER, WIE en het Sportimonium) aanvullen met andere actoren.
- \ **Artikelendatabank:** platform dat de vele publicaties van vrijwilligers op artikelniveau ontsluit. De artikelendatabank is een initiatief van Histories gedragen door vrijwilligers voor diezelfde vrijwilligers, maar ook academische onderzoekers, geïnteresseerden, enzovoort. In 2020 onderzoeken we samen met Familiekunde Vlaanderen of hoe we dit instrument in 2021 kunnen upgraden en uitbreiden met genealogische artikelen.

Mogelijke acties:

- \ **Veldkaart erfgoedverenigingen:** actualiseren van dit overzicht i.s.m. FARO, de provinciale koepels voor heemkunde, de provinciale verenigingen voor volkskunde, (de regionale afdelingen van) Familiekunde Vlaanderen vzw, Metaaldetectie Vlaanderen, Reuzen in Vlaanderen, FEN Vlaanderen, Verdediging der Belgische Foorreizigers, FVHS, Corsonetwerk Vlaanderen, Verbond Volkscultuur der Lage Landen (VVLL) e.a.
- \ **Projectendatabank:** overzicht van voorbeeldprojecten.
- \ **Onderzoek:** naar valorisatie en positionering van de DNA-databank en de Ariadnedatabank.

E \ 2 Verspreiden

Histories zet aan tot het duurzaam delen van digitale bronnen door erfgoedvrijwilligers te ondersteunen bij de openstelling van hun data

Erfgoedvrijwilligers uit alle hoeken van Vlaanderen verwerken minutieus collecties en bronnen zoals bidprentjes, registers, leggers, aktes, kranten, tijdschriften, bodemvondsten, enzovoort. Miljoenen items zijn ondertussen

door hun handen gegaan en geregistreerd, gedigitaliseerd, geëxcerpeerd of gepubliceerd. Elkeen doet dit naar best vermogen, in **uiteenlopende formaten en systemen**, op de manier die hem of haar het beste past. Van een WordPerfect-document op een inmiddels onleesbare drager, over Excel- en Access-formulieren op standalone computers tot online registratieprogramma's die gratis of commercieel worden aangeboden. Helaas blijft al dit monnikenwerk onzichtbaar voor onderzoekers allerhande als die gegevens enkel lokaal of niet duurzaam zijn opgeslagen.

De drempel om te **verduurzamen** of aan grotere platformen deel te nemen is erg hoog. Omwille van de kosten of de vereiste technische en juridische kennis is het niet altijd haalbaar voor erfgoedvrijwilligers, noch gewenst. Maar wie de mogelijkheid wil verkennen om data meer open te stellen of uit te wisselen, kan vrijblijvend hulp inroepen bij Histories. We gaan dan, mogelijk in samenwerking met expertorganisaties zoals meemoo, Vlaamse Erfgoedbibliotheken, Vlaamse Kunstcollectie en Archiefbank Vlaanderen, op zoek naar passende oplossingen.

Histories respecteert de praktijken in het veld en wil niet van bovenaf instrumenten, projecten of standaarden opleggen. Liever zetten we in op het zo goed mogelijk informeren van onze gemeenschappen of hen aan te zetten tot afstemming op gangbare erfgoedstandaarden en andere initiatieven binnen de sector. Dat kan onder meer via infosessies, uitwisseling onder collega's of door toegankelijke handleidingen te voorzien in begrijpelijke taal. Door **initiatief van onderuit** te stimuleren en oog te hebben voor wat haalbaar is, vergroten we de kans op slagen.

Lopende acties:

- \ **Informereren** over auteursrechten en GDPR, over populaire platformen zoals Wikimedia, over registratieprogramma's en de erfgoeddatabanken (Erfgoedinzicht en Erfgoedplus), ...
- \ **Deelname aan klankbord-, stuur- en werkgroepen van derden:**
 - **Veldverkenning en -analyse erfgoeddatabanken:** voorbereiding en co-organisatie van een focusgroep met erfgoedvrijwilligers op vraag van meemoo, VKC en FARO .
 - **OSLO:** traject om een standaard te ontwikkelen voor het uitwisselen van informatie over cultureel erfgoed. Het is de bedoeling om de datastromen rond (digitale) collecties semantisch te modelleren en de structuur van de data te standaardiseren.
- \ **Toeleiden** naar instrumenten van collega-organisaties, zoals Archiefbank Vlaanderen, Abraham – krantencatalogus, CEST, Erfgoeddatabanken, ...

Mogelijke acties:

- \ **Sensibiliseren** rond principes en gebruik van opendata en Creative Commons, het belang van goed gestructureerde data, search engine optimization, auteursrechten, ...
- \ **Masterplan Familiekunde Vlaanderen:** begeleiding van plan in ontwikkeling dat tot doel heeft om nog onontsloten bronnen, digitaal ter beschikking te stellen.
- \ **Gazette van Detroit:** begeleiding digitaliseringsproject i.s.m. Familiekunde Vlaanderen, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en ADVN.

E \ 3 Verkennen

Histories maakt erfgoedvrijwilligers mediawijzer door samen met hen digitale tools en media te exploreren

Digitale geletterdheid is meer dan ooit noodzakelijk om als vereniging actief te kunnen blijven. De corona-pandemie daagde ons uit om op zoek moeten gaan naar virtuele manieren om te vergaderen, lezingen te geven of feest te vieren. Vrijwilligers die niet beschikken over deze vaardigheden dreigen geïsoleerd te geraken en de getroffen verenigingen uit te doven.

Deze digitale omslag die ook heel wat kansen inhoudt, vraagt andere werkwijzen en nieuwe competenties; zowel over het gebruik als het begrip van media. Histories neemt hierin graag een begeleidende (voortrekkers-)rol op en schuwt daarbij het experiment niet. Samen gaan we op zoek naar geschikte tools en methodieken die verenigingen **digitaal ondersteunen** in hun erfgoedwerking. Via collegagroepen delen we ervaringen en met vorming en coaching maken we nog meer erfgoedvrijwilligers vlotter wegwijs hierin. Door zelf in te zetten op digitale of 'blended' vormen van opleidingen geven we zelf het goede voorbeeld (B\3).

Mogelijke acties:

- \ **Collegagroepen:** deelnemers delen hun ervaringen rond bepaalde instrumenten en helpen elkaar op weg.
- \ **Ondersteunen bij het gebruik van digitale media:** (praktisch) begeleiden van erfgoedvrijwilligers in het selecteren en gebruiken van geschikte tools om bijvoorbeeld websites te bouwen, aan storytelling te doen, vergader- en samenwerkingstools, blogs, vlogs, opmaakprogramma's, copywriting, social mediabeleid, enzovoort.
- \ **Coachen en vormen** over het (kritisch) gebruik van media in een erfgoedcontext zoals digitaal burgerschap, privacy, auteursrechten, informatievaardigheden, enzovoort, bijvoorbeeld i.s.m. Mediawijs.

F

Histories vervult een voorbeeldrol door haar waardengedreven manier van werken

Histories neemt in het Vlaamse cultureel-erfgoedveld een centrale en daardoor zichtbare plek in. Hoe wij als organisatie **omgaan met onze middelen en onze mensen** - gemeenschappen, personeel, partners, stakeholders - straalt ook af op onze omgeving.

Vanuit die voorbeeldrol houden we als dienstverlenende organisatie enkele nauw met elkaar verbonden waarden hoog in het vaandel. Participatief, inclusief en collegiaal (samen)werken met het oog op een duurzame werking zit verweven in alles wat we doen. Het maakt onlosmakelijk deel uit van onze **integere en open cultuur** die we met overtuiging uitdragen.

F \ 1 Participatie

Histories geeft erfgoedvrijwilligers een duidelijke stem door hen te laten participeren in haar werking en in het maatschappelijk debat

Histories gelooft dat de actieve participatie van haar gemeenschappen en stakeholders in de visievorming de organisatie verrijkt en versterkt. Daarom betrekken we hen op uiteenlopende manieren bij alle aspecten van onze organisatie. We laten hen deelnemen in trajecten en initiatieven die we samen met hen creëren samen, zoals begeleidingen, vorming of burgerwetenschapsprojecten. Maar we geven hen ook de **kans om mee te denken en te sturen**.

Met de zogenaamde consultatiecirkels brengen we regelmatig mensen met **verschillende perspectieven en ervaringen** bijeen om samen te zoeken naar oplossingen voor uitdagingen. Via onze beleidsorganen hebben erfgoedvrijwilligers een doorslaggevende stem in ons beleid dat volledig is gestoeld op hun noden en wensen. Die kennen we via onze dagelijkse contacten, onze evaluatiesystemen en de bevragingen die we regelmatig uitzetten rond specifieke onderwerpen.

Met die verzamelde kennis nemen we met of namens hen deel aan overlegorganen waar ze alleen moeilijk of geen toegang toe krijgen. Of we helpen andere actoren om erfgoedvrijwilligers sterker te laten participeren aan hun projecten of andere initiatieven. Actieve participatie door vrijwilligers en respect voor hun kennis en kunde is zelfs een criterium voor Histories om al dan niet een partnerschap aan te gaan. Zo helpt Histories erfgoedvrijwilligers om **beter gehoord, gewaardeerd en geholpen** te worden.

Lopende acties:

- \ **Consultatiecirkels:** tijdelijke bijeenkomsten rond een specifiek thema met een diverse groep van mensen. Met dit nieuwe instrument vraagt Histories haar erfgoedgemeenschap om raad. Die wordt door Histories meegenomen in de ontwikkeling van een visie en het vinden van oplossingen voor diverse uitdagingen. Voor elk onderwerp worden andere deelnemers gezocht zodat het engagement in tijd beperkt blijft en het rendement voor alle betrokkenen verhoogt.
- \ **Bevraging van erfgoedvrijwilligers:**
 - Eigen bevragingen, o.a. evaluaties van activiteiten en enquêtes.
 - Medewerking aan en communicatie over bevragingen van derden (OCE, FARO, meemoo, ...).
- \ **SOS Antwerpen:** de universiteiten van Antwerpen en Gent onderzoeken persoonsgegevens uit het doodsoorzakenregister van Antwerpen via een burgerwetenschapsproject met behulp van diverse vrijwilligers. Histories zorgt er mee voor dat vrijwilligers kunnen deelnemen aan elke fase van het onderzoek: van de invoer van de gegevens in de databank tot de analyse en de communicatie ervan.
- \ **Deelname aan klankbord-, stuur- en werkgroepen van derden:** zoals veldverkenning en –analyse erfgoeddatabanken en OSLO.
- \ **Participatief vrijwilligersbeleid:** gericht op het betrekken van erfgoedvrijwilligers bij verschillende aspecten van de werking van Histories.
- \ Overleg met Rijksarchief: jaarlijks overleg i.f.v. samenwerking, afstemming en uitwisseling.

F\ 2 Inclusie

— Histories werkt inclusief door diversiteit en meerstemmigheid te omarmen

Histories is er voor en door erfgoedvrijwilligers. Die komen in alle vormen en maten, met verschillende culturele en maatschappelijke achtergronden. Voor al die groepen en individuen is er een volwaardige plaats binnen Histories. We staan voor een **open en pluralistische aanpak** en hechten veel belang aan een goede samenstelling van onze beleidsorganen zodat ze een afspiegeling zijn van onze gemeenschappen en de maatschappij.

Sommige (kansen)groepen zoals bijvoorbeeld vrouwen, etnisch-culturele minderheden, personen die in armoede leven of personen met een functiebeperking participeren helaas minder. Ook de besturen van de meeste verenigingen in ons netwerk zijn, ondanks inspanningen om die meer divers te maken, relatief homogeen. Dat neemt niet weg dat we ons blijven inspannen. Via technieken van **diep democracy** zorgen we voor inclusieve besluitvorming die alle perspectieven aan bod laat komen en ook rekening houdt met de zogenaamde minderheidsstem. Die meerstemmigheid is niet alleen aan de orde binnen de formele bestuursorganen, maar een rode draad doorheen de hele werking, wat zich onder meer vertaalt in een nieuwe, zelfsturende organisatiecultuur.

Omdat we een ankerpunt zijn voor gemeenschappen die actief zijn rond sociale praktijken, rituelen en feesten kunnen we bijdragen aan het beter begrijpen van elkaars cultuur, erfgoed, gewoonten, gebruiken en tradities. In

bepaalde maatschappelijke debatten (zoals bijvoorbeeld rond Zwarte Piet of Aalst Carnaval) zijn we goed geplaatst om **nuance en perspectief** binnen te brengen.

Lopende acties:

- \ **Deep democracy:** besluitvorming met aandacht en waardering voor andere opvattingen die vorm geeft aan transitieprocessen, cocreatie en zelfsturing, o.a. toegepast in begeleidingen, bestuurs- en teamvergaderingen.
- \ **Begeleidingen**, o.a.
 - **Nazorgtraject met Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken**
 - **Norouzviering:** begeleidingstraject richting erkenning van deze traditie op ICE- Inventaris Vlaanderen, i.s.m. CAG.
- \ **Inclusive Museums:** experimenteel traject dat als doel heeft om nieuwe tools en methodes te ontwikkelen en toe te passen. Het proces is daarbij belangrijker dan het doel, met het oog op structurele inbedding.
- \ **Inclusive Museums:** internationaal project met als doel om best practices uit te wisselen rond diversiteit, inclusie en vrijwilligerswerking in de erfgoedsector. Histories neemt hiervoor deel aan verschillende plaatsbezoeken en overlegmomenten met partners uit Polen, Finland, Spanje en Nederland.
- \ **Rituelendatabank en feestendatabank:** updaten en verder aanvullen met tradities van diverse groepen in Vlaanderen.

Mogelijke acties:

- \ **Proeftuinen:** experimenteel traject dat als doel heeft om nieuwe tools en methodes te ontwikkelen en toe te passen. Het proces is daarbij belangrijker dan het doel, met het oog op structurele inbedding.

F\3 Collegialiteit

Histories werkt constructief en solidair samen door goed af te stemmen en strategische partnerschappen af te sluiten

Histories wordt regelmatig aangezocht als (expertise- of communicatie-)partner in projecten, trajecten, vormingen en begeleidingen. Meestal omdat we de erfgoedvrijwilliger centraal zetten, we een toegankelijke, hands on aanpak voorstaan, én een belangrijke **(door-)schakelfunctie** vervullen binnen het fijnmazige ecosysteem dat de cultureel-erfgoedsector in Vlaanderen is. We stellen ons daarbij solidair op. We bieden met plezier onze expertise en contacten

(met vrijwilligers en beroepskrachten) aan en maken op onze beurt graag gebruik van de kennis en ervaringen van onze partners. Eerder dan andere actoren als concurrentie te beschouwen, geloven we in samenwerking vanuit complementariteit omdat synergie versterkend werkt. Liever maken we **goede afspraken** (en goede vrienden) met derden, zodat 'onze' gemeenschappen maximaal ondersteund worden.

Lopende acties:

- \ **Formele afspraken:** o.a. met Familiekunde Vlaanderen, het domeinnetwerk ICE, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en FARO.
- \ **Overleg:** o.a. met provinciale heemkundige koepels, de regionale afdelingen van Familiekunde Vlaanderen, het Rijksarchief, erfgoedcellen, IOED's, Onroerend Erfgoed, ...
- \ **Participatie in diverse overlegorganen:** ter ondersteuning van gemeenschappelijke belangen.
 - Lid van het overleg Landelijke Dienstverlenende Rollen.
 - Lid van het domeinnetwerk ICE.
- \ **Projectpartnerschappen** op basis van schriftelijke afspraken, o.a. met Huis Van Alijn en Bokrijk rond collectiebeleid.
- \ **Partnerschappen rond vormingstrajecten** (B\3)

F\4 Duurzaamheid

— Histories geeft prioriteit aan activiteiten die een blijvende impact hebben op onze gemeenschappen en hun erfgoed

Duurzame ontwikkeling is inherent aan cultureel-erfgoedwerking. Het mag dan ook niet verbazen dat duurzaamheid een basisprincipe is doorheen de hele werking van Histories. Een correct beleidsplan met een waarheidsgetrouwe voortgangsrapportage en een **plan-do-check-act-attitude** is de basis van integrale kwaliteitszorg én een voorwaarde voor goed bestuur.

Wat we doen ontstaat uit een **toekomstgerichte visie** die tracht om het erfgoed, de vrijwilligers die ermee verbonden zijn alsook de bronnen van hun erfgoedpraktijken en onze planeet veilig te stellen. Begeleidingen houden onze gemeenschappen weerbaar (B\2) en mediawijs (E\3). Met het oog op een sterke verankering van de resultaten (C\1) en een duurzame erfgoedzorg trekken we voluit de kaart van integraal werken (A\3).

Duurzaamheid betekent dagelijks **bewuste keuzes** maken. Dat zijn vaak niet de gemakkelijkste of de goedkoopste. Niet elke dag zal even succesvol zijn, maar de wil is er en door continu te monitoren, evalueren en bij te sturen zetten we wel degelijk stappen vooruit.

Dat geldt zeker ook voor **digitale duurzaamheid**. Als nieuwe fusie-organisatie erfden we verschillende databanken en websites die we zo goed mogelijk toegankelijk willen houden (E\1). Dat vraagt een zorgvuldige aanpak en mogelijk

ook migratie van informatie en bronnen. Zoals we dit ook beogen voor onze erfgoedvrijwilligers (E\2) proberen we dit te doen op een zo open mogelijke manier.

Lopende acties:

- \ **Integrale kwaliteitszorg:** o.a. opmaak procedures en draaiboeken, kwaliteitscriteriumlijsten, evaluatieformulieren, meetfiches.
- \ **Afwegingskader:** uitwerken van criteria (zoals erfgoedreflex, maatschappelijke relevantie, dringendheid, lerend traject, betaalde dienstverlening plaatselijke overheden, mogelijkheid tot kruisbestuiving, laagdrempelig, duurzaam, divers) op basis waarvan dienstverlening kan worden opgestart en aan welke voorwaarden.
- \ **PDCA:** plannen, doen, controleren, aanpassen.
- \ **Voortgangsrapporten:** interne rapporten voor het team en de beleidsorganen over de voortgang van projecten en andere initiatieven.
- \ **Ecologische aankopen**
- \ **Digitale archivering:** o.a. uitgebouwde mappenstructuur en gebruik van standaarden.
- \ **Sociaal abonnement:** voor werknemers.

Mogelijke acties:

- \ **Klimaatneutraal drukwerk**
- \ **Ecocheques**

G

Histories voert een kwaliteitsvol zakelijk beleid, zodat de beschikbare middelen optimaal worden ingezet

Histories is na een recente fusie een grote organisatie geworden in de cultureel-erfgoedsector. Van onze erflaters namen we onder meer een sterke personeelsploeg en de bijhorende financiering over. Daarbij hoort de even **grote verantwoordelijkheid** - tegenover de erflaters, tegenover de subsidiërende overheid en tegenover onze gemeenschappen - om goed zorg te dragen voor deze mensen en middelen.

Histories kiest daarom resoluut voor een **integere werking** en een gedegen zakelijk beleid. We doen dit o.a. door een goede planning, regelmatige controle en evaluatie en de correcte naleving van procedures en codes. Over dit alles communiceren we op een transparante manier. Met de invoering van zelfsturing binnen het team leggen we de verantwoordelijkheden op de laagst mogelijke plaats, zonder de bevoegdheden en controlerende, adviserende, strategische en werkgeversrol van de beleidsorganen te ondermijnen.

Als organisatie in transitie blijven we voortdurend bijsturen en processen en instrumenten verder integreren zodat onze werking nog efficiënter kan verlopen, we **meer impact** genereren en nog meer ten dienste kunnen staan van de erfgoedvrijwilligers voor wie we werken.

G \ 1 Goed bestuur

De vzw Histories wordt deskundig en participatief bestuurd dankzij het naleven van de principes van goed bestuur

Histories kent een integere en open cultuur. Bestuur en medewerkers handelen **deontologisch** en in het belang van de organisatie. Allen zijn ze zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen ernaar.

De beleidsorganen worden zorgvuldig en **evenwichtig samengesteld** in functie van de doelen, de noden en de missie van Histories. Diversiteit, deskundigheid en de participatie van erfgoedvrijwilligers die hierin maximaal vertegenwoordigd zijn, staan daarbij centraal. Maar de algemene vergadering en het bestuur zijn niet de enigen die sturing geven aan de werking van Histories. Via consultatiecirkels laten we de brede erfgoedgemeenschap aan het woord over thema's die er voor hen toe doen.

Lopende acties:

- \ **Opmaak actieplannen en jaarverslagen**
- \ **Regelmatige vergaderingen van het bestuur en de algemene vergadering**
- \ **Naleving Wetboek van vennootschappen en verenigingen:** o.a. bijhouden ledenregister, publicatie in staatsblad, ...

Geplande acties:

- \ **Uitbreiding algemene vergadering**
- \ **Toepassen nieuwe code good governance**
- \ **Evaluatie en herziening intern reglement**
- \ **Opmaak profielen voor nieuwe bestuurders**
- \ **Aanpassing statuten conform de nieuwe wetgeving**
- \ **Accreditatie als NGO:** aanvragen en daaraan gekoppelde erkenning als expert-organisatie binnen de Unesco 2003 Conventie.

G \ 2 Financiën

Histories voert een gezond financieel beleid via correcte procedures en regelmatige controle

Histories wil haar maatschappelijk doel realiseren op een duurzame en bedrijfsmatig verantwoorde wijze. De gemeenschapsmiddelen die we ontvangen besteden we als een **goede huisvader**. In een meerjarenbegroting worden de verwachte uitgaven en inkomsten aangegeven en aan elke doelstelling budgetten toegewezen. Via een jaarlijkse begrotingscontrole wordt nagegaan of en waar de begroting moet worden bijgestuurd.

Het financieel beleid wordt vanuit het bestuur nauw opgevolgd op basis van de kwartaalcijfers. Via de **analytische boekhouding** kunnen de medewerkers de uitgaven van hun projecten opvolgen en de verschillende subsidiestromen apart worden geanalyseerd.

De administratieve opvolging en uitvoering van aankopen en betalingen verloopt volgens een gedetailleerde schriftelijke procedure met voldoende **interne controle** en met inachtneming van de principes inzake overheidsopdrachten. Met leveranciers van diensten en goederen worden goede afspraken gemaakt. Zo worden middelen doordacht en correct besteed.

Lopende acties:

- \ **Begroting:** opmaak en bijsturing van meerjarenbegroting en jaarbegrotingen.
- \ **Dagelijkse boekhouding:** verwerking in samenwerking met boekhoudkantoor en periodieke controle door de externe accountant.
- \ **Kwartaalrapporten:** worden geagendeerd en besproken op de bestuursvergadering.
- \ **Jaarrekening:** opstellen, goedkeuren door het bestuursorgaan en de algemene vergadering en neerleggen ter griffie van de ondernemingsrechtbank.
- \ **Geëxtraheerde jaarrekening:** voor projecten.
- \ **BTW-listing,** verklaring in het kader van de successierechten voor vzw's, belastingaangifte.
- \ **Verzekeringen:** opvolging van de contracten.
- \ **Schriftelijke procedure:** voor financiële verrichtingen.
- \ **Wet op de overheidsopdrachten:** naleving wet, aanbestedingen.
- \ **Controle:** door boekhoudkantoor en externe accountant.

Geplande acties:

- \ **Analytische boekhouding**
- \ **Herziening meerjarenbegroting**

G \ 3 Personeel

Histories voert een dynamisch personeelsbeleid dat medewerkers responsabiliseert en laat groeien

Het belangrijkste kapitaal van een organisatie is het personeel dat er werkt. Histories wil op een zorgvuldige, ethische en verantwoorde manier omgaan met haar mensen. Bij de samenstelling van ons team kiezen we voor **diversiteit en complementariteit**. We selecteren nieuwe collega's en stagiairs op correcte wijze, we onthalen hen op een warme manier en geven hen een veilige werkomgeving en voldoende kansen om te groeien.

Met de keuze voor een innovatief organisatiemodel van zelfsturing houden we onze organisatie wendbaar en benutten we optimaal alle talenten. Via een evenwichtige mix van samenwerken en telewerken bewaken we zowel de cohesie binnen de ploeg als de persoonlijke 'work-life balance'. Zo houden we onze **gedreven en deskundige medewerkers** aan boord en onze expertise in huis.

Lopende acties:

- \ **Naleven wet- en regelgeving**
- \ **Gunstige arbeidsvoorwaarden**
- \ **Correct verloningsbeleid**
- \ **Aansluiting bij Scwitch:** voor sociaal secretariaat, advies en tijdsregistratiesysteem.
- \ **Kwaliteitsvolle selectie- en aanwervingsprocedures**
- \ **Bijscholing:** in functie van persoonlijke ontwikkeling en groei.
- \ **Goed onthaalbeleid**
- \ **Personeelswiki met procedures en nuttige informatie**
- \ **Up-to-date arbeidsreglement**
- \ **Inzet op zelfsturing:** o.a. Holaspirit.
- \ **Huisvesting:** centrale, ergonomische werkplek .
- \ **Telewerk:** flexibel werken voor een betere 'work-life balance'.
- \ **Teambuilding en feestcomité:** stimuleren van een 'mentale' samenwerkingscultuur .
- \ **Stages:** waardevolle stageplekken met goede begeleiding – zie D\2.
- \ **Coachend leidinggeven en feedbackcultuur**

G \ 4 Communicatie

Histories communiceert helder over haar werking en diensten via diverse dragers en kanalen

Als nieuwe organisatie wil Histories haar werking en dienstverlening zo breed mogelijk bekend maken. Afhankelijk van het publiek – onze erfgoedvrijwilligers, onze partners, de overheid, de brede gemeenschap, ... – verloopt dit via andere kanalen en instrumenten. We kiezen voor een goede communicatiemix van analoog en digitaal maar hechten evengoed aan goede persoonlijke contacten (A\1). Communicatie is voor Histories ook **tweerichtingsverkeer**: we willen niet alleen informeren (zenden), maar staan ook open voor input en feedback (ontvangen).

Omdat we werken met gemeenschapsgeld vinden we het onze plicht om steeds zo open, **helder en transparant** mogelijk te zijn. We doen dit bijvoorbeeld door jaarverslagen te delen via onze website of aparte omgevingen op te zetten voor de leden van onze algemene vergadering. Daarbij proberen we discours en jargon te vermijden. We communiceren heerlijk helder waar het kan zodat we geen onnodige drempels opwerpen.

Lopende acties:

- \ **Jaarverslag**: inhoudelijk verslag van onze werking dat online gepubliceerd wordt.
- \ **Jaarlijks webinar**: online presentatie van de belangrijkste realisaties en nieuwe plannen.
- \ **Intranet beleid**: online platform voor de leden van de algemene vergadering en deelnemers van consultatiecirkels met alle beleidsinformatie en vergaderdocumenten.
- \ **Nieuwstelex**: korte berichten over de organisatie en nieuws achter de schermen voor leden van de algemene vergadering.
- \ **Presentaties**: lezingen over (onderdelen van) de werking van Histories op studiedagen en netwerkmomenten van derden.
- \ **Nieuwsbrief**: minstens een keer maand versturen we een digitale nieuwsbrief.
- \ **Organisatiewebsite**: up-to-date houden van de informatiepagina's waaronder een overzicht van alle initiatieven die Histories neemt.
- \ **Ontwikkeling van een contentstrategie**: onderzoek en implementatie.

Mogelijke acties:

- \ **Campagne**: om Histories beter bekend te maken bij erfgoedvrijwilligers en diverse stakeholders.
- \ **YouTube-kanaal**: bundeling van filmpjes, kennisclips en online presentaties.

